

Kimlik

İçeriği Yazan: [Miraç ÇEVEN](#) [1] Zaman: Cum, 01/08/2008 - 06:00

Yazar: Miraç ÇEVEN

<?xml:namespace prefix = o />

Kimlik; bir toplumun ne olduğunu, ne için var olduğunu, nereye doğru ilerlediğini ve kendini ne olarak kabul ettiğini gösteren bir belgedir. Cebinizdeki kimlik kartından bahsetmiyorum. Bahsettiğim; tarihi ve sosyal kimliğimizin ta kendisidir. Bir diğer tanımla ise sizi ulus yapan bileşenlerin anlamını yansıtan düşünce bütünüdür. Bu tartışmaların Avrupa’da yoğun tartışıldığı dönem, eğer yanlış bilmiyorsam, Fransız İhtilali öncesi dönemdir. ‘Vahşi kapitalizm’ döneminde ezilen ve ölümle, hastalıkla yok olan bir toplumun efendilerine ve onların kültürlerine başkaldırma istemiyle başladı. Her ne kadar devrimin planlayıcısı ve motoru olan Jakoben’ler de ayrı bir efendi sınıfını temsil etseler de bu yeni kimliğin oluşması sırasında halk kitleleri, kendilerine en yakın söylemi onlarda bulmuştur. Paris Komünü’nde yıkılan heykeller ve kralın kutsallığının tanınmaması hep yeni bir kimlik için eski ikonların yıkılması şeklinde kendini göstermiştir. Aslında herkesin istediği; soylu olmayanların da yetenekleri, zekâsı ve çalışkanlıkları ile hayatta var olabilme istekleri idi. Dönemin aydınları hep bu arzuyu dile getirdiler. Bir diğer amaç da ulus kimliğinin oluşturulup, imparatorluk çağının yok edilmesi idi.

Gelelim bugüne; imparatorluklar ortadan kalktıktan ve sosyalizm tehlikesi de sokaklardan akademilere taşındığından beri, artık korkacak bir şey kalmadığından ‘yeni dünya’ için yeni bir kimlik yaratma zamanı gelmişti artık sosyal mühendisler için. Bu kimlik herkesin aynı olduğu, etnik unsurların yok edildiği tek dünya devleti için gerekli idi. Herkesi Amerikalı yapmak fikrinin heyecanı ile zevkten titreyerek, üniversitelerden edebiyat akımlarına kadar bireyi yok edecek fikirler için bütün çaba ve paralar seve seve verildi. Bizim ülkemizde de çoğu ‘solcu abiler’ anti-emperyalist söylemi bırakarak ulus devletin tasfiyesini ve 2. Cumhuriyet’i hararetle savundular. Küreselleşmeyi de savunurken, kendi vicdanlarını küreselleşme tamamlandıktan sonra insanlar akıllanıp, ayaklanıp komünizmi kurarlar diye kandırıyorlar. Beni kahkahaya boğuyorlar. Bu savunmaları ile de yabancı devletlerden alkışlar alıyorlar. Hâlbuki eski solcular alkış değil ölüm tehdidi alırdı. Ne kadar ilginç değil mi? Bu kültür ve ötekileşme mevzuu cidden sinirimi bozuyor. Özellikle solcu kesimden birçoğu, -Nihat Genç’in tabiri ile özgürlük şampiyonu ağabeyler- ülke çıkarı ya da Atatürk dediğimizde ağızları köpürerek darbeci, faşist diye ortalığı velveleye veriyorlar. Sanki milliyetçiliğe karşı mikro milliyetçilik söylemi ile Kürtlerin radikalleşmesine ve onların kendi deyimleri ile ötekilerin “ulus” devlet kurma çabalarını kendileri desteklemediler. Kürt ulusu deyince ezilmiş halkların kurtuluşu, Türkler deyince faşizm!.. Ölçüleri ilginç; hangi kaynaktan, hangi dolarlarla besleniyorlar; onu incelemek lazım. Bu özgürlük şampiyonu ağabeyler, geçmişle yüzleşiyorlar mı bilmem ama bugün küresel imparatorluğun fikir cephesinde emperyalistlerle omuz omuza çarpışmaları çok manidar. Yanlarında Fethullah Gülen’in yazarları ile birlikte iyi iş çıkarıyorlar, hak vermek lâzım. Geçen gün ‘İkinci Cumhuriyet’in Yol Hikâyesi’ kitabını kitapçada gördüm; arkasında yazan Marksist-liberal söylemi beni benden aldı. İstanbul Üniversitesi İktisat Politikaları Ana Bilim Dalı profesörü olan yazarımız acaba Marksizm’in liberalizme karşı ortaya çıkmış bir iktisadi düşünce akımı olduğunu unuttu mu acaba? Ya da liberter sosyalist mi demek istiyor kendine ki o daha komik; sonradan adları Anarşist olan bu grup hep Marksist söylemin ana düşmanı olmuşlardır. Mehmet Altan Bey’e de beni güldürerek, bana eğlenceli anlar yaşattığı için teşekkür ederim. Geçenlerde İsraililer kendine yemek ısmarlamış; acaba onlarla ezilmiş Filistin halkının özgürlüğü ve Yahudilerin üstün ırk söylemine karşı vaaz vermiş midir, merak ediyorum. Her neyse kimseyle ağız dalaşına girmeye niyetim yok; ne de olsa o bir “profesör”. Sadece bu isme saygımız var.

Küreselleşme ve ‘tek dünya’ kavramını yayan aydınlar acaba bu fikri sadece Avrupa için mi düşünüyorlar, merak ediyorum. BOP ile Ortadoğu küçük küçük bir sürü parçaya bölünmek isteniyor, hem de yalnız etnik değil; dinsel, mezhepsel hatta fikirsel olarak küçük küçük parçalanan devletler acaba nasıl bu tek evrensel kültüre ve kimliğe dâhil olacaklar, merak ediyorum. Yoksa anlatılanlar toptan safsata mı? Yoksa bizim bilmediğimiz başka planları mı var? Yoksa Avrupa, Ortadoğu için hâlâ Şarkiyatçılık politik kültürü içinde mi hareket ediyor? Eğer böyleyse bu fikre “sol”un da karşı çıkması

gerekmez mi? Ve ezilmişlerin hakkını savunan sol, 90'lardan sonra Filistin'in ezilen halkı için ne söyledi ya da Irak Savaşından sonra kaç yürekli insan bu yanıltır dedi? Mehmet Altan'ların ve o çizgideki Marksist-liberallerin(!) söylemediği kesin!

Sağ ve sol kavramlarına hiçbir şekilde inanmasam da geçmişle ilgili birkaç olayı hatırlatıp bu konuyu burada kapatıp, kimlik konusuna geri dönmek istiyorum. Rusçu TKP bile 20'lerden itibaren bir kez olsun Kürt ayrımcılığını ağına almamıştır. Şeyh Sait ayaklanmasında bile ayrımcılığın karşısında durmuşlardır. TKP yöneticilerinden Nazım Hikmet de öldüğü güne kadar Kürt ayrımcılığı ile ilgili tek satır yazmamıştır. Yazar Cengiz Özakıncı'nın yorumuna göre -ki bende yorumuna katılıyorum- solcu ekibin ağız değişikliği De Gaulle hükümeti sırasında Türkiye'de TİP'in başına geçen Mehmet Ali Aybar zamanında olmuştur. Fransa NATO'dan ayrıldıktan sonra daha önce "Türkiye Türklerindir !" diyen aynı Aybars, Doğu ve Güneydoğu mitingleri'ne başlamıştır. Ezilmiş Kürt halkını savunurken kendi partisinden Güneydoğu kökenli arkadaşları bile yaptığına anlam verememiştir. Ve ilginçtir Fransa'nın Sevr'i hortlatma dönemi ile aynı zaman gelmiştir bu söylem. Yaşar Kemal vb. bir sürü insan Mitterrand ile dostluk kurmuş, Fransa'ya yaşamıştır. Bu tuzağa düşmediği için Atilla İlhan'ı bir kez daha saygı ile anıyorum. Ama bence esas kopuş Sovyetler Birliği yıkıldıktan sonra karamsarlığa düşen solcuların bu fikre entegresi ile olmuştur; çünkü ulus devlet yerine âdem-i merkeziyeti ya da üst yapı olarak Marksizm'i savunmak onlara daha mantıklı gelmiştir. Ama tarihin cilvesine bakın ki eyalet sistemi ve âdemi merkeziyet Amerika'nın bize en uygun gördüğü sistemdir. Velhasıl; dediğim gibi ben sağcı ve solcu kavramlarına inanmıyorum. Vatanseverlik kavramına inanan insanlardanım ben. Şu an söylemleri kime hizmet ediyor; onu görmek lazım. Eğer bu insanlar söylemlerinde samimi olsalar, ulus devlete bu kadar karşı olsalar; Kürtlerin ulus devlet kurmasına da karşı çıkarlardı. Avrupa'nın istediği şekilde Türkiye'deki ulusun Atatürk tarafından kurgulandığını ve Türk Ulusu diye bir şeyin olmadığı söylemine bunlar da katılmaktalar; ama yanıltıklarının farkındalar mı, bilmiyorum. Bizi birbirimize bağlayan harç çok daha sağlam ki bu kadar olaya, entrikaya rağmen hâlâ birbirimize düşmedik. Halk belki de 80'lerden bir ders aldı. Artık öyle kolay manipüle edilemiyorlar. Birilerine göre; yeni oluşan kimlikte ne olursa olsun Amerikanlaşmalı ve bu amaçla Türklük, bağımsızlık, Kemalizm gibi ayrıntılar çıkarlara uymadığı için çıkarılmalıdır. Böylece Avrupa'nın içine sindiremediği tam bağımsız Türkiye de resmi olarak tarihe gömülebilir. Unutmayalım ki Amerika, Lozan Anlaşması'nı çok geç tanıyan bir ülkedir. Amacının da yararımıza olduğunu düşünmek en iyi niyetli görüşle "safılık"tır. Ötesini söylemeye dilim, yüreğim el vermiyor. Tarihimizde ilk defa alt kimlik, üst kimlik gibi kavramlar bizzat başbakan tarafından başlatılmıştır. "Şu anda Türkiye Cumhuriyeti'nde 27 etnik grup yaşamakta. Bu 27 etnik grubun da varlıklarının tanınması gerekmektedir. 'Türkiye Türklerindir' gibi tezler yanıltır. Türkiye Türkiye'de yaşayan herkesindir. Bir inanç birlikteliği bu insanların bütünlüğünü sağlayabilir." Acaba İslamiyet insanları inançlarına göre kategoriye ayıran bir din midir? Sayın Başbakan bunu hangi amaçla ve niyetle söylemiştir; sizin takdirinize bırakıyorum. Açıkçası bu açıklama beni çok etmiştir. Sanki biz bu etnik grupları gettolara koyup göz ardı etmişiz de varlıkları yok olma tehlikesinde! Ülkede olan az gelişmişliktir ve bu az gelişmişlikten bizzat etnik olarak Türkler de etkilenmektedirler. Yoksa 'Türkler gayet güzel yaşıyor da geri kalanlar sefalet içindedir' mantığı sakat bir mantıktır. Bu az gelişmişlikten kaynaklanan ve herkesin çektiği bir sıkıntıdır. Ülkede ırkçılık problemini de belirli bir grubu kayırıp, silahlayan yabancı ülkeler yükseltmiştir. Bence bu iş gene kimlik oluşturmak ile ilgili bir iştir. Kimseden habersiz Anayasa oluşturulup metnin direkt olarak AB komisyonuna yollanması da kafaları iyice karıştırmaktadır. Yeni Osmanlıcılık, ümmetçilik gibi konular yeniden tartışmaya açılırken AKP Hükümeti ne Irak'taki işgale, ne Barzani'nin hakarete varacak tehditlerine, ne de Filistin halkını ablukaya alan ve etrafına duvar ören İsrail'e tek kelime etmemiştir. Yeni Osmanlı tam da İngilizlerin istediği gibi Osmanlı'nın son yüzyılı gibi olacak anlaşılan. Türk halkı fakir; diğer azınlıklar rahat içinde! Orwell'ın Hayvanlar Çiftliği'nde söylediği efsane bir slogan vardır. "Bütün hayvanlar eşittir. Ama bazıları daha eşittir." Acaba istedikleri daha mı eşit olmak; merak ediyorum. Ama şunu unutmamalıdır ki Osmanlı'nın hasta adam olduğu dönemde bile (imparatorluk en dipteyken) Abdülhamit ülkenin bir karış toprağını satmamıştır. Yani bu mantıkla AKP, yıkılmanın eşiğindeki Osmanlı bile olamayacak durumdadır. Ama çok güzel Damat Ferit hükümeti olurlar; bunu çok güzel kanıtlamışlardır. Yeni kimliğimiz, üzeri boş bir kâğıt olarak Avrupa'nın önüne koyulmuş, 'yazın biz uyarız' denilmiştir. Bu yeni kimlik aslına bakarsanız Özal gençliği ile uygulanmaya başlayan şimdi ise sonuca ulaşmaya yaklaşan uzun soluklu ve kesinlikle yeni ortaya çıkmış bir konu değildir. Onu da belirtmek gerekir.

Gelelim Atatürk'ün oluşturmaya çalıştığı ulus kimliğine; "Osmanlı'nın, Orhun Anıtlarında yer alan "Türk" kimliğini dışlayarak, devlet yapısını patrimonial bir sisteme dönüştürmesi ve yönetimi yabancı soylu unsurlara teslim etmesi, artık sürdürülemezdi. Türk insanının yeniden tarihsel kimliğini

kazanarak, devlete egemen olması, Kemalist sistemin temel felsefesini oluşturur.” Dr. Yaşar Kalafat’ın bu yorumu ile bu konuya başlayalım.

Patrimonyalizm kavramı Max Weber okurken en çok dikkatimi çeken şeydi. İktidarın geleneksel sınırlarının aşılması, tek adam yönetimine kadar gidebilir; Osmanlı devlet sisteminde bürokratik, merkezî idare tek bir kişi temelinde teşekkül eder ve de padişah ülke üzerindeki her şeyin ve herkesin sahibidir. Yönetim geleneksel usulle elde edilir ve o şekilde yönetilir. Kısacası patrimonyal düzende bir kişi ya da grup “devlet benim” der ve kendi kafasına göre bir politik kültür ve yapı işletir. Siyaset yapboz tahtasına döner. Mesela; Amerika’da başa kim gelirse gelsin, izlenecek politika bellidir. Sadece ayrıntılar ve aktörler değişir. Bu iş Avrupa’da da böyle işler. Yani bizim liberal ekibin istediği demokrasi, Avrupa’da da yoktur. Gidin, bakalım; siz, Almanya’da parti programı Nazizm olan bir parti kurmaya çalışınca ne oluyor? Bu yapı her ne kadar imparatorluk çağında kalmış gibi görünse de günümüzde anlamını değiştirerek yaşamaktadır. Şunu belirtmek lâzım; Atatürk’ün yaptığı devrimler Osmanlı’nın son dönemindeki modernleşme hareketinin devamı ve bir adım ilerisiydi. Farkı ise belirli bir fikri ihtiva etmesi ve çok düzenli bir mantık içinde yürümesi idi. Şu gerçeği unutmayalım; Atatürk sıradan bir asker değildi. O dönemde didik didik ederek okunmuş, altları çizilmiş 3400’e yakın kitaba sahip kütüphanesi olan bir insandır kendisi. O zamanın şartlarını düşünülürse bunun ne kadar zor bir iş olduğu daha iyi kavranabilir. Kendisi patrimonyal bir yönetim istemese de kafasındaki modelin oturabilmesi için önce eğitimi tamamlamış yeni bir neslin oluşması gerekiyordu. İş patrimonyallığe döken tek adam, kendine koyduğu ad ile Milli Şef’tir. Ve sonraki gelenler de bu politik kültüre tabii olmuşlardır; Atatürk’ün çizdiği politik çizgiye değil... Bir istisna olarak 61 Anayasasının olduğu dönemi hesaba katmazsak bu böyledir. Tabii ki o anayasa, tam olarak olamasa da Atatürk’ün politik anlayışını yansıtmaya çalışır.

Tipik bir patrimonyal politik kültürün sürekli yeniden üretimidir. Sonuçta ortaya çıkan durum şu olur; patrimonyal seçkinler yani asker-sivil bürokratlar bir taraftan modernleşme atılımına öncülük etmeye çalışırken, diğer taraftan bu modernleşmenin getirisinin kendi konumlarını da ciddi olarak sarsması nedeniyle (tipik bir patrimonyal otorite daima kendine alternatiften korkar ve başını ezmeye çalışır) yine kendileri firene basmak zorunda kalmışlardır. Hâlbuki Köy Enstitüleri, Halkevleri kapatılmamış olsaydı, toprak reformu ve sanayileşme tamamlansaydı bu fren mekanizmasına gerek kalmayacak, Atatürk’ün istediği gibi; Cumhuriyet’i emanet olarak bıraktığı gençler koruyacaktı ve geliştirecekti. Sonuçta şunu hesaba katmak gerekir: siz "devlet benim" "benim devletim" diyen elit kadro olarak; köyden gelen kasabadan ya da uzaktan gelen ağaya, tüccara güvenir misiniz hiç?

Devlet seninse eğer Cumhuriyet olması bir şey ifade etmiyordur. Seçim senin gözünde bir anlam ifade etmez, seçilenler senden değildir; çünkü senden olmaları için senin statü grubunun kurallarına göre biat ile yükselmeleri lâzım. Aksi halde ağanın biri seçilse -ki o da seçilince aynı politik kültürü işletir- buna en fazla 10 yıl dayanırsın, sonra darbeyi yaparsın ya da o kültürün dışına çıkılırsa birileri darbe yapar. 10 yılda bir de gücünü göstermeye devam edersin. Ağalar da kime biat etmişse ülke de o mantıkla yönetilir. Başa geçen her ekipte o kültürü devam ettirir, ödül olarak da pastadan büyük pay alır.

Bu kültürün oluşmaması için Atatürk ulus kimliği oluştururken Turancılığa, ümmetçiliğe değil de Türklük kavramına atıf yapmıştır ki bu atıf Orhun kitabelerine kadar gider. Kendi tarihimizi, kendi dilimizi araştırarak kurumlar kurmuş, hatta önemini anlamamız için mirasının büyük kısmını onlara bırakmıştır. Bu kimlik daha sonra bu mantıkla devam ettirilememiştir. Bizzat İnönü zamanında dönemin Kültür Bakanı Nurullah Ataç “ilerlemenin baş yolunun Türk kültürünü bırakıp, Yunan kültürünü anlamak ve Batılı olmak” olduğunu söylemek ile Atatürkçü Ulusal Kimliği ana mantığından uzaklaştırmanın ilk adımını atmıştır. Hâlbuki Atatürk “Anladık ki kabahatimiz kendimizi unutmazlığımızmış. Dünyanın bize hürmet göstermesini istiyorsak, evvel ki bizim kendi benliğimize bu hürmeti hissen, fikren, fiilen bütün erat ve harekâtımızla gösterelim, bilelim ki milli benliğini bulamayan milletler başka milletlerin avıdır.” sözü unutulmuştur ne yazık.

Şimdi bizler tarihimizden, Türklüğümüzden utanır hale getirilmek isteniyoruz. Ermeni Soykırımı iddiaları ile Atatürk’ün ırkçı gösterilmeye çalışılması ve hatta vatanını sevmenin ırkçılık olarak adlandırıldığı korkutucu bir dönemdeyiz. İslamiyet belirli cemaatlerin tekelinde gösterilmekte; hatta onlardan olmayanlar neredeyse Müslümanlıktan aforoz edilecek hale getirilmiştir. İslami kimliğimiz de değiştirilmekte, söz konusu cemaatlerden en zengini Hristiyan ve Musevileri kırmamak, ortak payda bulmak için Hz. Muhammed’in adını anmayıp Hz. İbrahim’de birleşelim demeye kadar işi

büyütmüşlerdir. Bu 'takva şampiyonu abiler' nedense gazetelerinde Irak'taki işgalin aleyhinde karşı tek satır yazmamışlardır. Avrupa kendi etnik grubu dışındaki herkesi alt kültür diye nitelendirip gettolarda onları hiçe sayan bir yaşam sürerken, bizde tarih boyunca böyle faşist bir görüş hâkim olmadı. Bizim milletimiz kadar karışmayı kaynaşmayı seven bir millet yoktur. Seçkinciliği sevmeyiz; ama 1945'lerden sonra kendini elit gören sınıflar kendini halktan hep üstün gördü. Kemalizm adına bilerek ya da bilmeyerek Atatürk'ün yaptığı devrimlerin içselleştirilmesine engel oldular ve devrimlerin içinin boşaltılmasına katkıda bulundular. Bugün bizim bir dünya savaşına girmemize neden olan, Yunanlıları üzerimize salan 'İngilizler olsaydı daha özgür olurduk' diyen insanlar yetiştirse, kimse kusura bakmasın, bunun sebebi yapboz tahtası olmuş politik kültürümüz ve onları bu hale getirenlere sessiz kalan aydınlarımızdır. Dün İngiliz Muhipleri Cemiyeti'ne kim üyeyse bugün de aynı zihniyet, aynı mevkidedir. Bu zihniyet değişmezse her gelen devlet benim, diyerek kendinden başka herkesi tasfiye etmeye çalışacaktır. Çünkü bu düşünüş, şu anki politik kültürün gereğidir.

Yapmamız gereken kimliğimizi kaldığımız yerden, Atatürk'ün bıraktığı yerden, yeniden inşa etmektir. Belirli zümreye ya da gruba ait olmayan insanları, bu ülkenin aslî gücünü hâkim kılmadıkça daha böyle vakalar çok yaşayacağız ve yaşıyoruz da. Atatürk'ün hayal ettiği gibi ülkeyi bu ülkenin bağrından yetiştirmiş Anadolu hümanizmi ile yoğrulmuş Batı'nın da insan hakları, demokrasi ve özgürlüğü ile kavramış kendi yöneticilerini yetiştirmedikçe, kendimizi tanıyıp, eksik ve yükseğimizle kendimizle gurur duymadığımız sürece, kendi aklımızı ve kendi kimliğimizi kendimiz çizmedikçe kurtuluşa eremeyeceğiz. Bu iş ne darbe ile ne de var olan bu politik kültür ile çözülebilir. Kendi tarihimizi, kendi kültürümüzü öğrenip, bunun idrakinde nesiller yetiştirmedikçe daha çok eziyetleri hak ederiz. Unutmayalım; halk nasıl yaşarsa öyle yönetilir. Önce kendimize çeki düzen vermeli; birbirimizi yemekten, tarihimizden, kendimizden utanmaktan vazgeçmeli ve kendimizi bir an önce iyileştirmeye çaba göstermeliyiz. Yoksa başka akılların reçeteleri ile yalnız onların çıkarlarına hizmet edebiliriz.

Daha umutlu yarınlar temennisi ile... Saygılar...

iletisim@politikadergisi.com [2]

Yorumlar

eline sağlık Miraç'ım.

İçeriği Yazan: can ozan karakulak(Doğrulanmamış) Zaman: Çar, 27/08/2008 - 13:14

eline sağlık Miraç'ım.

Tebrik ederim.

İçeriği Yazan: Saadet TOKSÖZ Zaman: Paz, 25/10/2009 - 16:34

Yaptığınız çok doğru tespitlerle, içinde bulunulan durumu çok iyi analiz eden bir yazı olmuş. Kutlarım.

- [İç Siyasa](#) [3]
- [Toplumsal](#) [4]

Kaynak URL (06/05/2024 - 02:41 tarihinde yazdırıldı):

<http://www.politikadergisi.com/makale/kimlik>

Bağlantılar:

- [1] <http://www.politikadergisi.com/pd-uye/mirac-ceven>
[2] <mailto:mirac.ceven@politikadergisi.com>
[3] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/ic-siyasa>
[4] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/toplumsal>